

Täckgördel
Sack
Kaffe
Lada
Sonnör
Vetebröd
Stång
Tvä
säcks
Mjö
Kyl
Kulery
Käp
Fläsk
Strömm
Mial

2 / 1
4 9
4 9
6 -
4 /
5 -
6 -
4 10
4 /
2 /
2 /
6 -
1 2

HISTORIA KRING
**FATTIGGÅRDEN
I MALAX**
Karl-Johan Sjöström

Malax museiförening
Lokal- och regionhistoriska bidrag 1

Fattiggården i Malax var färdigbyggd år 1909. Den byggdes för att härbärgera gamla, orkeslösa och framförallt obesuttna, fattiga människor.

Det var därför det vackra, rödmålade huset kallades fattiggård. Denna benämning användes även av de statliga myndighetspersoner som hade till uppgift att övervaka fattiggården i kommunerna i början av förra seklet.

Det fanns ännu på 1960-talet folk som ansåg det som en skam att nödgas flytta till fattiggården som då benämndes kommunalhem.

Fattiggården skulle år 1914 kompletteras med ett dårhus, som senare skulle benämnas sinnessjukavdelning.

Texten i denna skrift handlar om fattiggårdens tillkomst och dess verksamhet åren 1909–1969 då ett nytt kommunalhem skulle byggas och benämnas Mogården. Dessutom berättas något om hur man för mera än 100 år sedan försökte ordna sjukvården i kommunen och då orten fick sin första läkare.

Sinnessjukavdelningens byggnad (1986), och platsen där den stått (februari 2003).

Innehåll

- 6 Malax museiförenings förord
7 Förord
- Historia kring
Fattiggården i Malax
- 9 **Allmosan och den fattiges kärl**
11 Olika uppfattningar om behovet av fattiggård
12 Kommunens första läkare
15 Skatterna
16 Scharlakansfeber och lungsot
- 18 **Beslut om att bygga en fattiggård**
19 Fattiggården byggs
21 Anställning av personal
22 Den dagliga brödfödan
26 Vårdtagarna
29 Ordningsstadga och straffjournal
32 Direktionen
33 Bekymmer med bokföringen
35 Vården av mentalsjuka
36 Fattigvårdsinspektören hotar med böter
- 38 **Sinnessjukavdelning byggs**
42 Problem med personalen
43 Moderniteter installeras
46 Föreståndarbyte och fortsatta
personalproblem på sinnessjukavdelningen
48 Ny föreståndare
49 Vattenledning och radio
- 52 **Statliga krav på förbättringar**
53 Renoveringar
55 Inspektör Särkilahti kommer igen
- 60 **Slutet**
- 63 Källor
63 Fotografier

Malax museiförenings förord

Förutom att den föreliggande publikationen orienterar läsaren i fattiggårdsmiljöer och socialvårdsangelägenheter i gångna tiders Malax, utgör den samtidigt också startpunkt för en skriftserie i Malax museiförenings regi, som getts namnet *Lokal- och regionhistoriska bidrag*. Som av förteckningen på föregående uppslag (s. 4) framgår har museiföreningen också tidigare utgett historiska skrifter, men inledningen av en publikationsserie med särskilt namn och numrerade utgåvor markerar en klarare föresats än tidigare att regelbundet förmedla amatör- och professionell forskning i form av separata publikationer.

Impulsen till detta har delvis kommit från museiföreningens år 2001 startade lokalhistoriska verksamhetssektor, men bottnar kanske ändå framför allt i att det helt enkelt tycks finnas ett påfallande intresse och hela tiden återkommande anledningar att med litet utförligare skriftliga redogörelser uppmärksamma lokal- eller regionhistoriskt betydelsefulla företeelser, tidsskeden, personer osv.

Malax museiförening får tacka Karl-Johan Sjöström för att med sin publikation ha gett ett värdefullt bidrag till Malax socialhistoria och en värdig start åt den nya skriftserien, och tackar samtidigt också alla andra personer (se sid 4), som stått författaren till tjänst med text- eller bildmaterial, muntlig information och redigeringshjälp.

Lorenz Uthardt
Ordförande för
Malax museiförening r.f.

Leif Finnäs
Ledare för museiföreningens
lokalhistoriska sektion

Förord

Fattiggården i Malax togs i bruk år 1909 och avvecklades 60 år senare. Redan under det första verksamhetsåret ansåg fattiggårdens direktion att inrättningen skulle kallas De gamlas hem. Detta namn skulle dock inte anammas av allmänheten. Någon gång i mitten av fattiggårdens tillvaro skulle den börja kallas kommunalhemmet. Fattiggårdar var i det förra seklets början den officiella och gängse benämningen på de inrättningar som den tiden byggdes i Finland för vård av orkeslösa, sjuka och medellösa människor.

Tillkomsten av fattiggården i Malax skedde efter många diskussioner i kommunala organ och efter påtryckning av statliga myndigheter.

År 1903 noterade kommunalstämman i sitt protokoll att ”Då erfarenheten visat att fattigvårdstungan år från år stegras och i praktiken visat att vården av de fattiga blir alltmera odräglig, har frågan till denna stämma väckts om inrättande av en fattiggård”.

Det var så det började.

Jag har valt att kalla denna skrift ”Historia kring fattiggården i Malax” eftersom den även behandlar andra händelser än sådana som direkt berör inrättningen.

Jag vill tacka alla dem som varit mig behjälpliga med fotografier och muntliga hågkomster. Ett speciellt tack vill jag rikta till Göran Strömfors för berömvärd design och utformning.

Malax i januari 2003

Karl-Johan Sjöström